

”Världens längsta blomsteräng”

– En botanisk inventering av vägkanter
och gräsytor i Norrtälje kommun

Oktober 2025

Bakgrund

Svenska naturskyddsföreningen har från 2020 till och med 2025 drivit ett projekt, Världens längsta blomsteräng. Man vill med projektet uppmärksamma vägkanterna och den roll dessa kan spela för hotade ängsväxter om skötseln är den rätta. Idag finns nästan inga ängar kvar i vårt land, men det finns många vägkanter, och där kan blomrika miljöer skapas och växterna få livsrum. Medvetenheten om detta har ökat på senare år och många kommuner har börjat ställa om konventionellt klippta gräsytor till ängsskötsel, dvs att de sköts med slåtter. Detta görs för att gynna inte bara de hotade växterna utan för alla de insekter och pollinatörer som lever på och av dessa. I denna rapport redovisas resultatet av en inventering som gjorts för Naturskyddsföreningen i Roslagen med stöd av Norrtälje kommun och i inventeringen ingår, förutom vägkanter, även ett antal gräsytor som idag sköts som s k bruksgräsmatta.

Omslagsbild: Brudbröd vid vägkant.

Material och metoder.

Urvalet av de inventerade sträckorna och ytorna har skett utifrån olika källor, dels de ytor som i Norrtälje kommuns Ängsrapport, från 2024, markerats som potentiella ängar, dels lokala tips av bland annat kommunekolog och Ängsgruppen i Naturskyddsföreningen Roslagen. Ett antal sträckor där Norrtälje kommun ansvarar för skötseln, men som inte pekats ut i Ängsrapporten, har också inventerats. De högst prioriterade sträckorna i denna inventering, att lägga om till ängsskötsel, finns redovisade på separat karta, Bilaga 1. De övriga går att lokalisera med hjälp av beskrivningen av resp yta/sträcka. Inventeringen har gjorts under sommar och höst 2025, med den större delen på höstkanten i september och oktober. Vad gäller prio-ordning och indelning i klass 1-3, där klass 1 är högsta klass, har hänsyn tagits till naturvärde. Det är dessa sträckor/ytor jag bedömer ska prioriteras. De flesta objekt är, med få undantag, platser där mycket folk passerar. Endast vid sommarens inventering i juni och juli, samt vid banvallen i september, har kanterna varit oklippta, övriga ytor har besökts och inventerats klippta. För sommarens sträckor, för banvallen samt för Vigelsjö 10 finns artlista i bilaga 1. Av denna bilaga framgår också vilka växter man vill ha och vilka man inte vill ha i en äng. Foton har tagits och ett antal arter har noterats för varje lokal, med fokus på ängsväxter. Där dessa saknats har de typiska arterna i miljön noterats, även där florán är tämligen trivial. I beskrivningen av områdena står begreppet frisk för fuktighetsgrad mellan torrt och fuktigt.

Inventerade sträckor

Inventerade sträckor/ytor ligger i Norrtäljes tätort, med ett undantag, Gräddö.

1. Flygfältet
2. Gräddö
3. Vigelsjö
4. Väster Knutby
5. Öster Knutby
6. Estunavägen
7. Fågelsången

8. Nyponfältet
9. Grindområdet
10. Norgegärdet
11. Hamnvägen
12. Vätövägen
13. Kvisthamra
14. Grossgärdet
15. Banvallen förbi sjön Ludden
16. Gransäter

Resultat

Delområden/-sträckor med klassbedömning i **fet stil** har markerats i karta i Bilaga 1.

Flygfältet 1 – Gustav Adolfs väg, söder om idrottsplatsen, hela norra sidan, väster om Idrottsbacken, samt angränsande slänter.

Torr till frisk, sluttande och kuperade ytor

Arter bl a gullviva, ögontröst, vildlin. Se separat artlista. **Klass 1**

Liten kulle med artrik flora

Flygfältet 1. Med vildlin, gullviva och rödklint mm

Flygfältet 2 – Carl Bondes väg

Stor plan samt sluttande slänt mot väg.

Arter: höstfibbla, maskros, rödklöver, prästkrage. **Klass 2**

Gräddö

Vägkanter i Gräddö by, främst sydväst om stora vägen.

En yta med elskåp, i sydvästra delen av området, kunde utgöra en demonstrationsyta med skylt. Ett stort fält på nordöstra delen av vägen kan skötas som äng. Kolla arrendeavtal.

Se separat artlista.

I detta delobjekt jobbar lokala, ideella krafter men åtgärderna kan komma igång tidigast 2026. **Klass 1.** Ej redovisat i karta.

Vigelsjö 1 – Lommarvägen, norra sidan, intill klubbstugan OK Roslagen. Torr slänt med berg i dagen. Kortare sträcka
Arter: gulmåra, brudbröd, harklöver, smultron. **Klass 1.**

Vigelsjö 2 – Lommarvägen, norra sidan, väster om kurvan.
Torr-frisk vegetation.
Arter: åkervädd, gulmåra, smultron. Klass 2

Vigelsjö 3 – Lommarvägen, norra sidan, mellan kurvan och halvvägs fram till Malstagatan.

Arter: femfingerört, åkervädd, harklöver, rödklint, gråfibbla, backglim. **Klass 1.**

Vigelsjö 4 – Lommarvägen, norra sidan, väster om Malstagatan
Arter: enstaka kungsmynta. Klass 2

Vigelsjö 5 – Malstagatan, västra sidan. Ordinär grässlänt.
Arter: maskros, röllika. Klass 3

Vigelsjö 6 – Malstagatan, östra sidan. Ordinär grässlänt.
Arter: maskros, gräs, revfingerört. Klass 3.

Vigelsjö 7 – ”Badvägens lekplats”. Av kommunen utsedd till potentiell ängsyta.
Plan, frisk grönyta. Om avdelning mellan äng och lek kan göras, samt skyltning, är det möjligt att satsa på denna yta med idag begränsade ekologiska värden.
Arter: ordinär gräsmattsflora med vitklöver. **Klass 2.** Ändå prioriterad yta.

Vigelsjö 8 – Badvägen, södra delen
Arter: backglim, i övrigt kvävepåverkad flora. Klass 2

Vigelsjö 9 – Lommarvägen, norra slänten mot skogen.
Arter: svartkämpar och i övrigt ordinär gräsflora. **Klass 1**

Vigelsjö 1

Vigelsjö 10

Vigelsjö 10 – Lommarvägen, södra sidan, mellan Malstavägen och Estunavägen
Torr-frisk sydvänd slänt, i västra delen gränsande till blandskog
Arter: brudbröd, smultron, dagdkåpa, gråfibbla, malva, ärenpris m fl. Se separat artlista. **Klass 1**

Väster Knutby 1 – Enbacksvägen, västra sidan.

Arter: kirsål, stormåra, ordinär gräsflora. Klass 3

Väster Knutby 2 – gångväg, västra sidan, SO om norra rondellen Västra vägen.

Torr vegetation.

Arter: harklöver, höstfibbla. Klass 2

Väster Knutby 3 – Vätövägen, ost om rondellen, södra sidan. Brant.

Arter: ordinär gräsflora, enstaka svartkämpar. Klass 3

Väster Knutby 4 – Vätövägen, ost om rondellen, västra sidan. Brant.

Arter: stånds. Klass 3

Väster Knutby 5 – Estunavägen, norr om Vätövägen, västra sidan, fram till Granngården.

Arter: åkervädd, i övrigt ordinär gräsflora. Klass 2.

Öster Knutby 1 – södra delen av Knutbyvägen, västra sidan

Torr, mager vägslänt med fin flora i bryn mot öster. Rikast i södra delen.

Arter: ängshavre, bergmynta, stortimjan, brudbröd, smultron, gråfibbla, jungfrulin, stor blåklocka, backvial, malva, rödklint, åkervädd, fårsvingel, kråkvicker, femfingerört, gullviva m fl.

Klass 1

*Öster Knutby 1. Torrt, magert och med en rik flora.
Fynd av stortimjan, sällsynt. Klass 1.*

Öster Knutby 2 – väster om korsningen med Roslagsgatan, södra sidan, inkl stor yta norr om Rodenkyrkan.

Frisk grässlänt med ordinär gräsflora. Stor sälj i väster.

Arter: röllika, vitklöver, svartkämpar, rödklint. Klass 2

Öster Knutby 3 – väster om korsningen med Roslagsgatan, norra sidan

Torr till frisk slänt, samt bryn mot Knutbyvägen. Med slån

Arter: gråfibbla, rödklint, brunört, daggkåpa, röllika, åkervädd, smultron, johannesört, rödklöver, svartkämpar, kråkvicker. **Klass 1**

Estunavägen. Skapa mångfald kring eget hus!

Estunavägen – i höjd med kommunhuset

Vägsblått mot G/C-väg med ordinär flora.

Arter: vitklöver, stormåra, teveronika, häckvicker, röllika, ryssgubbe, prästkrag, svartkämpar.

Närhet till kommunhus, som ett gott exempel, gör sträckan, trots begränsade ekologiska värden, till prioriterad. **Klass 2.**

Fågelsången 1 – Utvägen

Västsida, södra halvan: Ordinär, frisk gräsmatta. Närhet till förskola.

Arter: vitklöver, daggekåpa, röllika, höstfibbla. **Klass 2**

Fågelsången 2 – Utvägen, norra halvan, västra och östra sidan, västra delen av Harsjövägen

Frisk till torr slänt.

Arter: daggekåpa, vitklöver, gullviva, svartkämpar, skogsklöver

Nordligaste delen av Utvägen, östra sidan: även kråkvicker, stånds, rödklöver

Harsjövägen: frisk, plan yta med hallon, daggekåpa, kråkvicker (södra sidan) renfana, vitklöver, stånds, rödklint, åkervädd (norra sidan). **Klass 2**

Nyponfältet

Stor ordinär frisk gräsmatta med grusplan nära skola så en del av dessa är lektyr.

Av kommunen utsedd till potentiell ängsyta, så de torraste delarna av denna kan möjligtvis också tas med som prioriterad. Med skyltning och avdelat.

Arter: groblad, daggekåpa, vitklöver, revsmörblomma. **Klass 2**

Delyta i sydost under björkar med torrare vegetation, ej lektyr.

Arter: smultron, kummin. **Klass 1**

Grindområdet 1 – korsningen Torpvägen/Grindvägen

Plan, ordinär gräsmatta med lind, lönn och oxel. Av kommunen utsedd potentiell ängsyta.

Arter: vitklöver, maskros, revfingerört, daggekåpa. **Klass 2**

Grindområdet 2 – Väster om Axvägen

Stor gräsplan i anslutning till skola, med bl a frisbee-bana, med ordinär gräsmatteflora.

Av kommunen utsedd potentiell ängsyta. En del av ytan, där barn är minst, kan med fördel göras om.

Arter: rödklöver, höstfibbla, brunört. **Klass 2**

Norgegärdet – nordvästra utkanten av skolområdet, med flerbostadshus

Liten kulle med frisk gräsmark.

Arter: gullviva, daggkåpa, rödklint, prästkrage, buskviol, svartkämpar, gulmåra, stortimjan.

Klass 1

Stortimjan, sällsynt

Liten kulle med fynd av stortimjan

Hamnvägen 1 – Bältartorpsvägen söder om Roslagens sjukhus, ROS

Sluttande, torr till frisk gräsplan. Av kommunen utsedd potentiell ängsyta.

Arter: tusensköna, vitklöver, mjuknäva, gråfibbla, rödklint, prästkrage, svartkämpar. **Klass 1**

Hamnvägen 2 – södra delen, östra sidan.

Torr mark med berg i dagen

Arter: svartkämpar, prästkrage, berggröe. **Klass 1**

Hamnvägen 2. Med berg i dagen blir vegetationen torr och därför lätt att få blomrik om man slutar att klippa som gräsmatta.

Hamnvägen 3 – västra sidan

Frisk, ordinär gräsmatte-flora. **Klass 2**

Hamnvägen 4 – hela norra delen upp mot Vätövägen, östra sidan

Plan, ordinär gräsmatta med planterade lindar.

Arter: röllika, höstfibbla, maskros. **Klass 2**

Vätövägen 1 – korsningen med Utvägen

Frisk, mindre gräsyta med oxel

Arter: stormåra, höstfibbla, rödklöver, grästhjälmarblomma. **Klass 2**

Vätövägen 2 – norr om Vätövägen, Utvägen och österut

Stor, frisk gräsyta med lönn. Av kommunen utsedd yta till potentiell äng.

Arter: grästjärnblomma, maskros, röllika, stormåra, rödklint, åkervädd, kråkvicker. Klass 2 anger ekologiskt värde men ändå ett område värt att satsa på om man anpassar, skyltar och lägger om de torraste delarna. Förslag i Ängsrapport. **Klass 2**

Vätövägen 3 – Noorsgatan

Frisk till torr, plan gräsyta med ordinär gräsflora. Med rönn, kastanj, lönn och fruktträd. Av kommunen utsedd potentiell ängsyta.

Arter: vitklöver, röllika, groblad, svartkämpar, daggekåpa, tusensköna, ryssgubbe. Klass 2

Kvisthamra 1 – Gustav Adolfs väg mellan Gullbacksvägen och Örtagårdsgatan

Plan, frisk, ordinär gräsyta. Av kommunen utsedd till potentiell ängsyta.

Arter: vitklöver, rödklöver, röllika, maskros. Klass 2

Kvisthamra 2 – Granliden

Sluttande, torrt sydvänt bryn mot Granparksskogen.

Arter: gråfibbla, ängshavre, svartkämpar, teveronika. **Klass 1**

Kvisthamra 3 – Norra strandpromenaden

Sluttande, frisk gräsyta med lönn och ask.

Arter: rödklöver, tusensköna, gråfibbla, daggekåpa. **Klass 2.** Den publika platsen gör den prioriterad trots begränsade ekologiska värden.

Kvisthamra 3. Många passerar här.

Kvisthamra 4 – Strandvägen, i höjd med Björnögatan.

Torr till frisk gräsyta med ordinär flora.

Torraste delen bör kunna skötas som äng.
Arter: femfingerört, vitklöver. Klass 2

Kvisthamra 5 – Strandvägen/Roslagsleden

Sluttande gräsyta mot gångväg med kvävepåverkad flora

Arter: kirskål, ryssgubbe. Klass 3

Kvisthamra 6 – Rundvägens lekplats.

Stor, plan gräsyta med ordinär flora. Lindar.

Arter: vitklöver, maskros, groblad. Klass 3

Grossgärdet – Lundmansgatan, norra sidan, mellan Frötunagatan och Götgatan

Mindre upphöjd, vall med torr till frisk gräsflora. Lindar.

Arter: röllika, svartkämpar, vitklöver, prästkrage, tusensköna, revfingerört, fårsvingel, daggekåpa. Klass 2.

Banvallen i oktober.

Banvallen – från Norrtäljevägen i öster till om Roslagsledens sväng söderut.

Sydvänd, torr slänt. Båda sidor av GC-väg (gång- och cykelväg). Gränisar i söder till betesmark. Även plan yta vid Västra vägen, i anslutning till banvallen kan tas med.

Arter bl a: åkervädd, kråkvicker, käringtand, gulmåra mm. Se separat artlista, Bilaga 2.

Klass 1

Gransäter 1 – öster om Torpvägen

Frisk, ordinär gräsflora längs G/C-väg mot skogsbyrån med blandskog.

Arter: smultron, vitklöver, maskros, kirskaål, gulsporre, stormåra, rödklöver. Klass 2

Gransäter 2 – väster om Borgargatan

Plan, frisk gräsyta intill grusupplag.

Arter: ordinär gräsflora. Klass 2

Gransäter 3 – nedanför Gransäters herrgård

Plan, frisk till fuktig "strandäng" som sköts som gräsmatta.

Arter: grässtjärnblomma, maskros, hönsarv, vitklöver. Klass 2

Gransäter 4 – G/C väg väster om Gransäters herrgård

Plan, frisk till fuktig gräsyta med rosor, rönn.

Arter: ordinär gräsflora. Klass 2

Gransäter 5 – båtvarvet

Stor, plan torr till frisk yta på fd industritomt/varv.

Arter: röllika, gulsporre, kirskaål, rödklint, stånds, smällglim, johannesört, gråfibbla, kråkvicker, svartkämpar, gulmåra. **Klass 1.**

Kommunen är enligt ansvarslista, ej ansvarig för skötsel av denna yta. Kan man få till ett samarbete?

Båtvarvet. Klass 1

Diskussion

Denna inventering har gjorts och prioriterade områden har valts ut utifrån ett ekologiskt perspektiv. Hänsyn har då inte tagits till hur själva utförandet av slåttern ska gå till. De gräsytor som kommunen har föreslagit som utvecklingsförslag till äng kan, trots sin idag rätt ordinära flora med t ex vitklöver som älskas av bin och humlor, ändå utgöra en viktig ekologisk korridor för spridning av arter, både växter och insekter, och därför har några av dessa ytor fått högsta prioritet. Hänsyn har också, i viss mån, tagits till hur välbesökt platsen är. En viktig aspekt att komma ihåg i arbetet att återskapa ängsvegetation är att det krävs både tid och tålamod. Det kan ta flera år innan man verkligen ser resultat, allt utifrån betingelserna vid start: jordart, näringsinnehåll i jorden, platshistorik mm. En till synes trivial flora kan å andra sidan på kort tid utvecklas till en blomrik miljö.

Det är önskvärt att de utvalda skötselytorna förses med någon typ av informationsskylt. Inspiration till sådana finns i bilaga 3. Om ytan ligger i närheten av lekytor är det viktigt att man informeras om att ängen inte ska beträdas före slåttern. I Ängsrapport för Norrtälje kommun finns en rad förslag på hur man kan komma runt detta kanske lite tråkiga ”tillträdesförbud” med ett antal olika lösningar med innovativa klippta gångar i ängen.

Vad gäller valet av Estunavägen till prioriterad sträcka kan området med dess närhet till kommunhuset utgöra ett slags ansikte utåt, dvs att kommunen visar att man värnar om den biologiska mångfalden. Vägslänt och ytor utanför kontoret blir äng. Norrtälje blommar!

Öster Knutby 1 utgör den allra finaste slänten i hela inventeringen, enligt min bedömning. Den är naturligt torr, då blir vegetationen aldrig särskilt hög. Dessutom finns blottad sand i slänten som gynnar bin, sandlevande steklar och många andra insekter. Det är önskvärt att hitta fler liknande slänter i kommunen att sköta som äng. Då har man en biologisk mångfald redan vid start. Den näringsfattiga marken gör dessutom arbetet med att ta bort slagen vegetation efter slåtter lätt.

I artlistan i Bilaga 2 finns hävdindikatorerna (arter som är beroende av att marken slås eller betas för att klara sig) markerade med *. Förekomsten av dessa arter visar på en hög potential att platsen kan utvecklas till en artrik yta. Jag har utöver dessa markerat även andra arter med *, de som man gärna vill ha i en äng och som bidrar till mångfalden, t ex rödklint, smultron, svartkämpar och rödklöver. Inte de allra vanligaste arterna i en gräsmatta kanske, men ett bra utgångsläge för att en yta ska kunna utvecklas till äng.

Förhoppningen är att denna rapport ska kunna utgöra ett bidrag i arbetet att få Norrtäljes vägkanter och gräsmattor att blomma än mer, och så bidra till artrik mångfald!

Bilagor:

Bilaga 1. Kartor med prioriterade sträckor.

Bilaga 2. Artlista: Sportfältet, banvallen, Gräddö, samt Lommarvägen

Bilaga 3. Skyltar att inspireras av från Rikare trädgård:

<https://rikaretradgard.se/skyltar-for-biologisk-mangfald/>